

AP 4 KOM I GANG MED OPGØRELSE OG STYRING AF BEDRIFTENS BEHOLDNINGER

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Hvorfor er det en fordel at bruge lidt tid på at sætte sig ind i sin bedrifts beholdningsstørrelser - og ikke mindst begynde arbejdet med at styre dem?

MANGE HAR STYR PÅ FODEREFFEKTIVITETEN - FÅ LANDMÆND STYRER FODEROMKOSTNINGERNE

Alle kan blive enige om, at omkostningerne til foder ofte er langt den største enkelt stående omkostning på bedriften. Og et mindre udsving i foderforbruget kan løbe op i mange penge. Ikke desto mindre er styring af foderomkostningerne, samt de tilhørende aktiviteter ikke et område som særlig mange har beskæftiget sig med i praksis.

Især når det kommer til de nødvendige, løbende opgørelser af beholdninger så er det et underprioriteret indsatsområde på bedriften. Men der er mange afledte problemstillinger, som har sin oprindelse i manglende opgørelse og styring af bedriftens beholdninger.

BUDGETOPFØLGNING PÅ RESULTAT

Budgetopfølgning på resultat efterspørges i stigende omfang. Ikke kun af bankerne, men også af landmænd, der ønsker en opfølgning, hvor alle omkostninger indgår. En budgetopfølgning, hvor landmanden har en mulighed for at se bedriftens resultat for perioden – inklusiv alle relevante omkostninger. Og altså ikke en opfølgning, der kun viser udgifter, der har påvirket kassekrediten. Og da kassekrediten sjældent påvirkes af foderforbruget har der været

produceret en række budgetopfølgninger, der som udgangspunkt ikke har vist det reelle omkostningsniveau på bedriften.

Derved har man også afskåret sig fra at vurdere forbruget af foder. Man afskærer sig fra at foretage korrigerende handlinger på et vigtigt og omkostningstungt område. Og man afskærer sig fra at kunne vurdere: "spiser køerne for meget, eller er udbytterne lave?"

Samtidig har den endelige årsrapport for hele året af og til indeholdt nogle overraskelser for landmanden og hans rådgiver. For her kan man ikke undgå at medtage omkostningerne til foder. Overraskelserne opstår når beholdningen sidst på året (ultimo) ikke var som budgetteret ved årets begyndelse. Enten fordi foderforbruget, eller måske svindet, har været for højt, udbyttet for lavt eller at optællingen ved status året før har været forkert. Det kan få alvorlige konsekvenser for troværdigheden, når man i løbet af året har meldt ud, at 'jeg er foran budget', og det så viser sig, at man har ligget bagud det meste af året.

Da den væsentligste enkelt-omkostning jo er foder, kræver en budgetopfølgning på resultat, at man inkluderer foderomkostningerne for perioden. Den lette vej er at anvende de *budgetterede* foderomkostninger og antage, at budget og virkelighed er det samme. Men som på mange andre områder er det som oftest ikke tilfældet. Eller man kan forsøge at vurdere fra toppen af den 30 meter høje silo, hvor meget korn, der er tilbage. Og så regne sig frem til, hvor meget korn man har forbrugt. Men det kan også være meget vanskeligt. Og så kan man i princippet opleve den samme forskrækkelse efter 12 måneder, hvor det viser sig, at forbruget var større end forventet.

I stedet bliver opgaven, at finde så mange data som muligt, der kan hjælpe med at løse nedenstående regnestykke:

Ovenstående beregning foretages typisk kun én gang årligt, nemlig i forbindelse med årets status.

Jo flere elementer, som man har faktiske data på i ovenstående regnestykke, jo mere rigtigt er resultatet i månedens eller kvartalets opfølgning.

På din bedrift findes der allerede en mængde data, som løser en stor del af regnestykket. Det gælder fx på din fodercomputer. Her får du oplysningerne om dit foderforbrug. Og er du kvæglandmand kan disse oplysninger indlæses i DMS Lager, hvorefter du har mulighed for at beregne dine ultimo-beholdninger. Eller du kan vælge at foretage en fysisk optælling/vurdering af den faktiske beholdning.

Men før man kan komme rigtig i gang med sin lagerstyring, er det helt afgørende, at beholdningerne er optalt. Det sker typisk i forbindelse med årets afslutning, men det kan i princippet ske på hvilket som helst tidspunkt i løbet af året. Der er derfor ingen undskyldninger

for ikke at gå i gang med det samme. Men da det mange gange kan være svært selv at vurdere hvor meget, der ligger i siloerne eller i stakkene med grovfoder, kan du få hjælp fra din konsulent. Din konsulent har metoderne til optælling af dine beholdninger.

Eller du kan vælge at tage udgangspunkt i den seneste, fysiske opmåling.

Det afgørende er, at du løbende vurderer dine beholdningers størrelse i forhold til den forventede (beregnete) mængde. Det er afgørende fordi, det stadig er vanskeligt at optælle beholdningerne korrekt. Men jo oftere, du vurderer den faktiske mængde i forhold til forventet(beregnet) mængde, jo lettere vil det være for dig at opfange fejl og få dem rettet i tide.

KOM HURTIGT I GANG:

I dit resultatbudget indgår et *beregnet forbrug* per måned. Og der *beregnes* en ultimobeholdning hver måned på baggrund af det beregnede forbrug.

Det betyder, at du hver måned burde kunne kontrollere den *faktiske* mængde i siloen og sammenligne den med den *beregnete* mængde, der fremgår af budgettet.

Stemmer det?

Du kan også aflæse dit faktiske foderbrug i din fodercomputer eller din fuldfodervogn. Nulstil din fodercomputer den sidste dag i måneden – efter fodring. Den sidste dag i næste måned kan du aflæse, hvor meget foder du faktisk har forbrugt i løbet af måneden. Det kan du sammenligne med det *beregnete* foderforbrug i budgettet for samme måned.

Stemmer det?

Der kan være nogle afvigelser, når man benytter ovenstående metoder. Og de er også kun tænkt som en begyndelse til en mere korrekt lager- og foderstyring.

Årsagerne til afvigelserne kan være mange, når man vælger denne model. Men det kan være et godt sted at begynde, og det kan afhjælpe de negative overraskelser ved årets afslutning.

Men nogle af de primære årsager til fejl er at fodercomputeren fx ikke er kalibreret. Så foretag en test af din fodercomputer så du er sikker på, at den registrerer nogenlunde korrekt.